

MVCRX08IA1SS
prvotní identifikátor

odbor legislativy a koordinace předpisů

náměstí Hrdinů 1634/3

140 21 Praha 4

Č. j. MV-69469-2/LG-2025

Praha 7. května 2025

Městský úřad Lysá nad Labem

odbor životního prostředí a památkové péče

Husovo náměstí 23/1

289 22 Lysá nad Labem

Stanovisko k § 142 správního řádu

K č. j. MULNL-ŽP/31998/2025/Bar

Obdrželi jsme Vaši žádost o stanovisko k žádosti o vydání rozhodnutí podle § 142 správního řádu o zániku právního vztahu, který vznikl na základě rozhodnutí vydaného v roce 2011 Městským úřadem Lysá nad Labem pod č. j. XXX v souladu s § 66 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Uvedeným rozhodnutím bylo zakázáno umísťovat oplocení na některé pozemky v k. ú. Ostrá. Ve vztahu k dané problematice sdělujeme z hlediska naší působnosti následující:

Podle § 142 odst. 1 správního řádu „*správní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo*“.

Podle Nejvyššího správního soudu „*řízení o určení právního vztahu je zvláštním řízením (v I. stupni), které umožňuje správnímu orgánu vydat v pochybnostech deklaratorní rozhodnutí, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo. Správní orgán tedy v tomto řízení nemůže konstituovat žádná práva ani povinnosti a nemůže jakkoliv napravovat vady či nezákonnosti*

v předcházejících řízeních. Předmětná právní úprava tedy postrádá základní charakteristiky opravného prostředku.“¹

Podle § 142 odst. 2 správního řádu dále platí, že „*podle odstavce 1 správní orgán nepostupuje* (tj. nevydává deklaratorní rozhodnutí), *jestliže může o vzniku, trvání nebo zániku určitého právního vztahu vydat osvědčení anebo jestliže může otázku jeho vzniku, trvání nebo zániku řešit v rámci jiného správního řízení*“.

Z obsahu žádosti dovozujeme, že žadatel se domáhá toho, aby vůči němu nadále neplatil zákaz umísťovat oplocení na vybrané pozemky, založený rozhodnutím vydaným v roce 2011, přičemž jako důvod zmiňuje změnu rozhodných okolností. Žádost tak směřuje spíše k přehodnocení závěrů původního řízení s ohledem změněné okolnosti, než k deklaraci existence či neexistence právního vztahu. Zákon o ochraně přírody a krajiny přitom pro tyto případy upravuje postup v § 84 odst. 1. Ten stanoví, že *orgán ochrany přírody může z vlastního podnětu nebo na návrh po provedeném řízení jím vydané rozhodnutí nebo opatření obecné povahy změnit, popřípadě zrušit*

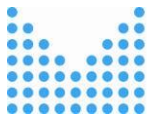
- a) dojde-li ke změně skutečností rozhodných pro vydání rozhodnutí nebo opatření obecné povahy,*
- b) vyžadují-li to zájmy přírody a krajiny chráněné tímto zákonem, zejména vznikla-li nebo hrozí-li vážná ekologická újma,*
- c) nedodržuje-li oprávněný opětovně podmínky rozhodnutí nebo povinnosti stanovené v něm orgánem ochrany přírody,*
- d) nevyužívá-li oprávněný rozhodnutí bez zvláštního důvodu po dobu delší dvou let,*
- e) dochází-li při činnosti vykonávané na základě rozhodnutí nebo opatření obecné povahy k porušování ustanovení tohoto zákona nebo k podstatnému poškození jiných oprávněných zájmů v ochraně přírodního prostředí.*

Citovaná právní úprava navazuje § 101 písm. e) správního řádu, tedy jde o případ vydání nového rozhodnutí z důvodu stanoveného zvláštním zákonem.

Z výše uvedeného vyplývá, že v posuzovaném případě zřejmě nejsou splněny podmínky pro vydání deklaratorního rozhodnutí podle § 142 správního řádu. Žadatel může podat žádost podle § 84 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny s tím, že v řízení o takové žádosti lze zkoumat, zda trvají důvody pro

---

¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. srpna 2011, č. j. 1 As 92/2011-182.

vyslovený zákaz umísťovat oplocení na některé pozemky nebo je možné tento zákaz z důvodu změněných okolností zrušit.

Pro úplnost přikládáme odpovědi na Vaše jednotlivé dotazy k postupu podle § 142 správního řádu, ačkoliv se domníváme, že postup podle tohoto ustanovení zřejmě nebude přicházet v posuzovaném případě do úvahy.

1) Jakou formou se vydává osvědčení v souladu s odst. 2 § 142 správního řádu a jsou proti němu nějaké opravné prostředky?

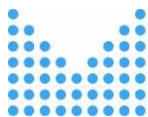
Komentářová literatura² k tomu uvádí: „Osvědčení je obecně chápáno jako úkon správního orgánu, který úředně potvrzuje skutečnosti, jež jsou v něm uvedeny. Osvědčení se odlišuje od deklaratorních správních aktů (§ 142 správního řádu), neboť osvědčeními se osvědčují skutečnosti obecně zřejmé z úřední činnosti správního orgánu, tj. takové skutečnosti, o kterých není právní spor ani jiná pochybnost a při jejichž vydávání není třeba rozhodovat v mezích správního uvážení nebo vykládat neurčité právní pojmy. To potvrzuje i soudní judikatura, podle níž „ryzí osvědčovací akt jen úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny. Ryzím osvědčením se nechce odklízet právní spor nebo zakládat pro osobu nová právní pozice. Vydává se v případech, kdy není o věci pochybnost, není zapotřebí použít správního uvážení nebo vyložit neurčitý pojem a mají být osvědčeny skutečnosti úředně známé. Platí pro ně presumpce správnosti, pokud není prokázán opak“. (Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, čj. 6 A 188/94, z 24. 11. 1995, SpP. sv. 5, ročník 1997, s. 282, č. 163/1997.)

Před vydáním deklaratorního rozhodnutí, které je výsledkem správního řízení, má přednost vydání osvědčení, které se vydává méně formálním postupem, což odpovídá i jedné ze základních zásad (podle § 6 odst. 2 správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady a aby dotčené osoby co možná nejméně zatěžoval). Je-li podána žádost o vydání deklaratorního správního aktu a správní orgán, jemuž je podána, zjistí, že o dané otázce nejsou pochybnosti a lze o ní vydat osvědčení, neboť jde o věc nespornou, žádost jako nedůvodnou zamítne, a vydá současně žadateli příslušné osvědčení.“

S uvedeným pojetím se ztotožňujeme. Osvědčení se svými účinky řadí mezi úkony podle části čtvrté správního řádu. Proti těmto úkonům není přípustné odvolání. Nápravu případných vad osvědčení lze provést postupem podle § 156 správního řádu. V případě odstranitelných vad se oprava provede usnesením poznamenaným

---

² Vedral, J.: Správní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, s. 1101 a 1102.

do spisu, a v případě, že je osvědčení nezákonné, může dojít k jeho zrušení v prezkumném řízení. K těmto postupům může dát dotčená osoba podnět.

2) Bylo řízení podle § 142 SŘ zahájeno žádostí?

Řízení podle § 142 správního řádu je řízením o žádosti, u něhož se uplatní pravidla obsažená v § 44 odst. 1 správního řádu, tj. řízení bylo zahájeno dnem, kdy žádost došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.³

3) Pokud se věc dotýká ochrany přírody, jsou účastníky řízení občanská sdružení, která mají právo na informace ve smyslu ustanovení § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody?

Obecně lze vycházet z toho, že § 70 odst. 2 zákona o ochrany přírody a krajiny má povahu speciálního ustanovení, a uplatní se tak nad rámec obecné úpravy účastenství při splnění podmínek, které jsou v něm uvedeny. Splnění těchto podmínek nám však nepřísluší posuzovat.

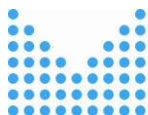
4) Jaký celkový postup byste doporučili u této žádosti?

Jak jsme uvedli v obecném úvodu, v daném případě bude nutno zvážit možnost postupovat podle § 84 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny. Pokud bude takový postup možný, pak lze doporučit zamítnutí žádosti o vydání deklaratorního rozhodnutí podle § 142 odst. 2 správního řádu, a následně eventuální zahájení řízení podle § 84 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Pro úplnost lze doplnit, že v případech, kdy jsou splněny podmínky pro postup podle § 142 správního řádu, správní orgán musí zjistit okruh účastníků řízení, uvědomit je o zahájení řízení, následně provést věcné posouzení žádosti (a případné dokazování, pro které platí zvláštní pravidla obdobně jako ve sporném řízení podle § 141 odst. 4 správního řádu, kdy se v rámci dokazování kladou zvýšené nároky na účastníky řízení), po shromáždění všech podkladů dát účastníkům řízení možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí a konečně vydat rozhodnutí.

---

³ V rozsudku ze dne 28. srpna 2014, č. j. 7 As 100/2014-52, Nejvyšší správní soud potvrdil, že „řízení dle § 142 odst. 1 správního řádu z roku 2004 (o určení právního vztahu) je řízením o žádosti. Došla-li tedy žádost věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, bylo řízení zahájeno a správní orgán již nemohl opět řízení zahajovat a naopak musel již zahájené řízení zákonem předpokládaným způsobem ukončit (tj. vydáním rozhodnutí)“.

Závěrem zdůrazňujeme, že Ministerstvu vnitra nepřísluší vyjadřovat se ke konkrétním případům a poskytovat výklad zákona o ochraně přírody a krajiny. Doporučujeme Vám proto obracet se s podobnými dotazy na Váš nadřízený správní orgán (krajský úřad), případně na Ministerstvo životního prostředí, které je gestorem zákona o ochraně přírody a krajiny a je znalé specifik rozhodování na tomto úseku státní správy.

Mgr. Klára Štěpánková
ředitelka odboru

Vyřizuje: Mgr. Luboš Tichý
tel. č.: 974 817 325
e-mail: lubos.tichy@mv.gov.cz